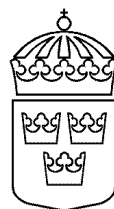


Riksdagens protokoll

1997/98:81

Tisdagen den 17 mars

Kl. 14.00 – 15.32



Protokoll
1997/98:81

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 10 och 11 mars.

2 § Meddelande om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1997/98:215

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:215 av Bo Nilsson om Samhall.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 mars 1998.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresa.

Stockholm den 11 mars 1998

Margareta Winberg

Interpellation 1997/98:216

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:216 av Ragnhild Pohanka om åtgärder mot arbetslösheten.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 mars 1998.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresa.

Stockholm den 11 mars 1998

Margareta Winberg

3 § Svar på interpellation 1997/98:198 om svensk rovdjurspolitik

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Rune Berglund har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att förbättra situationen i de områden där rovdjurstrycket är för högt.

Låt mig först av allt få understryka att Sverige har ett internationellt ansvar att se till att våra rovdjursstammar är livskraftiga. Det är inte fallet i dag för alla de stora rovdjuren. Läget har dock förbättrats markant under

*Fel! Okänt
växelargument.*

de senaste åren, särskilt för björn och lo. För vargen och järven är situationen fortfarande osäker med ett alltför litet antal individer för att deras långsiktiga fortlevnad skall kunna anses säkrad.

De konflikter som uppstår med olika näringar, framför allt rennäringen och tamdjursuppfödningen, har blivit mer markanta i takt med att rovdjursstammarna har vuxit sig starkare. Olika åtgärder har vidtagits för att hantera dessa konflikter.

Ett nytt system för ersättning för rovdjursrivna renar infördes för två år sedan. Systemet bygger på helt nya principer. Samebyarna får ersättning efter en schablon där antalet rovdjursföryngringar inom samebyns område är styrande för den totala ersättningens storlek. I systemet är också inbyggt ett högsta tak för antalet rovdjursföryngringar inom byns betesområde.

Naturvårdsverket kan enligt 27 § jaktförordningen ge tillstånd till skydds jakt på björn, järv, lo och örn om stammarna utvecklats så att de är till synnerligt obehag för befolkningen eller orsakar avsevärd skada för tamdjursskötseln. När det gäller varg får jakten endast avse ett enskilt djur som orsakar avsevärda skador eller olägenheter.

Verket har också under de senaste åren beviljat tillstånd till sådan skydds jakt på lodjur i delar av renskötselområdet i syfte att minska de största koncentrationerna av lodjur som ställer till problem. Verket har bedömt att lodjursstammen nu vuxit sig så stark att den kan tåla en viss försiktig decimering lokalt.

Dessutom får enligt 28 § jaktförordningen björn, järv eller lo dödas om de skadat eller dödat tamdjur och ett nytt angrepp kan befaras, s.k. nödvärnsjakt.

Bestämmelserna om skydds- och nödvärnsjakt gäller för närvarande inte varg. Denna möjlighet togs bort 1990 på grund av den mycket svaga vargstammen. Naturvårdsverket har dock nyligen hemställt hos regeringen att bestämmelserna om skydds jakt enligt 27 § jaktförordningen återinförs för varg. När det gäller nödvärnsjakten föreslår verket att den återinförs när det finns tio etablerade vargpar på den skandinaviska halvön. Verket har också föreslagit att ersättningssystemet för rovdjursskador ändras så att ersättning och bidrag till skadeförebyggande åtgärder för andra tamdjur än ren kan lämnas för skador förorsakade av stora rovdjur oavsett om tamdjuren kan försäkras eller inte. Rätten till ersättning bör enligt verket också omfatta hundar som skadas eller dödas av stora rovdjur. En möjlighet till ersättning för denna typ av skador skulle enligt verket kunna underlätta det svåra arbetet med att få acceptans också för vargen.

Verkets förslag till ändringar i jaktförordningen och ersättningssystemet behandlas för närvarande i Regeringskansliet. Det är därför för tidigt att uttala sig om regeringens ställningstagande till förslagen.

Jag vill också informera om att regeringen den 29 januari 1998 beslutade att tillkalla en särskild utredare med uppgift att överväga och lägga ett förslag till en sammanhållen rovdjurspolitik som gör det möjligt att anlägga en helhetssyn på biologiska, jakt- och näringsmässiga frågor i enlighet med riksdagens önskemål. Utredaren skall bl.a. arbeta i nära dialog med alla intressen i denna fråga och sträva efter att åstadkomma lösningar i konflikten hur målet att bevara livskraftiga stammar av våra stora rov-

djur skall kunna förenas med näringsintressen inom jordbruket och rennär-
ringen och med lokalbefolkningens intressen.

Jag vill understryka att dialogen med alla berörda är en central och
viktig del i utredarens uppdrag. Skall vi kunna förena livskraftiga rov-
djursstammar med lokalbefolkningens intressen måste dagens oro och
motvilja mot rovdjuren tas på allvar. Vi måste få en acceptans för rovdju-
rens närvaro. Det måste gå att förena livskraftiga rovdjursstammar med
rennärning och annan tamdjursskötsel. Skyddsjakt kan aldrig bli det hu-
vudsakliga verktyget för att hantera dessa konflikter. I stället måste före-
byggande åtgärder och olika former för samexistens vara grunden för att
förena de olika intressena.

Utredaren skall redovisa sina förslag senast den 1 juli 1999. Rege-
ringen avser därefter att återkomma till riksdagen med förslag till en
sammanhållen rovdjurspolitik.

Anf. 2 RUNE BERGLUND (s):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Jag tycker att det andas
en ödmjuk inställning och innehåller förstående formuleringar. Eftersom
de som debatterar de här frågorna ofta på något sätt har egna intressen i
frågorna, skall jag kanske säga att jag varken är markägare eller jägare.
Jag brukar säga att jag inte ens äger en vattenpistol. Men jag bor i områ-
det. Jag bor fyra mil från Sånfjällets nationalpark, som är en av Sveriges
äldsta. Jag tror att den bildades 1909. Den är kanske också ett av skälen
till att vi i dag har en relativt stor björnstam i den södra delen av Sverige.

Den pågående uppbyggnaden av rovdjursstammen har ju faktiskt haft
ett högt pris under de senaste åren. Det har t.o.m. varit för högt för vissa.
Skälet är ju att det under den här uppbyggnadstiden har blivit en alltför
stor koncentration på vissa ställen. Jag tror att det beror på att man delvis
har använt fel taktik. Jag tror att det är viktigt att man har ett nationellt
rovdjursmål. Men för att nå målet tror jag att man måste ha ett nerifrån-
och-upp-perspektiv i stället för ett uppifrån-och-ner-perspektiv. Man
måste låta det nationella målet bli väldigt långsiktigt för att man även
skall klara de lokala och regionala målen under tiden och inte få alltför
stora problem.

Detta har ju varit särskilt besvärande för rennäringen. Det har ju fak-
tiskt funnits risk för att vissa samer skulle få sina näringar i det närmaste
utslagna i det korta perspektivet. Och det är ingen bra situation.

Sedan jag skrev interpellationen har jag fått kommittédirektivet för ut-
redningen om en sammanhållen rovdjurspolitik i min hand. Det tar upp
de två huvudfrågor som jag ställde till ministern, bl.a. frågan om vilken
väg man skall gå. Skall man ha det nationella målet först eller skall det
vara ett tredjehandsmål? Direktivet tar också upp frågan om vem som
skall ha befogenheten att agera i akuta situationer. Det är bra att man
sätter den frågan i fokus om syftet är att detta skall leda till ett nytt och
bättre arbetssätt när det gäller att hantera rovdjursstammen i Sverige i
framtiden.

Prot. 1997/98:81

17 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 3 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag vill bara tillägga att vi alla naturligtvis känner ett gemensamt ansvar för att vi skall värna våra rovdjuren. Vi ställer ju också krav på andra länder att de skall värna sina rovdjursstammar. I grunden ser vi det naturligtvis också som positivt att rovdjursstammarna har ökat. Där emot, precis som Rune Berglund poängterar, är det också viktigt att man får en lokal acceptans. Jag tror att man kan göra väldigt mycket där. Jag hoppas att utredaren kommer med bra förslag till vilka åtgärder man kan vidta när det gäller information och upplysning och när det gäller andra praktiska åtgärder för att man inte skall ställa näringarna mot rovdjuren och tvärtom.

Så vi får väl avvakta utredningen och se vilka kloka förslag utredaren kommer fram till. Syftet är naturligtvis att vi skall få en acceptans för rovdjursstammarna i Sverige så att de kan fortsätta att öka, men på ett sätt som gör att även den lokala befolkningen och näringarna känner sig trygga.

Anf. 4 RUNE BERGLUND (s):

Fru talman! På senare tid har det bedrivits jakt särskilt på lodjur för att minska det största trycket. Problemet nu är vargen. Vad jag förstår håller ni på att diskutera vad ni skall göra med vargen. Det är kanske ingen som ännu riktigt vet hur många vargar vi har i landet. Men jag vet utifrån det jag ser och hör att vargen är det djur som kan ställa till den största skadan för rennäringen eftersom dess naturliga instinkt också är att skingra. Och det kostar väldigt mycket pengar att klara att samla ihop hjordarna igen efter ett vargangrepp.

När det gäller utredningen vet vi egentligen vad grundproblemet är. Det är den stora koncentrationen av rovdjur på vissa ställen. Vi behöver inte intellektualisera det problemet. Det är påtagligt, och det kan vi se. Alla som vill kan se det när man vill.

Det vore bra om regeringen nu kunde komma fram till ett beslut om att man också kan hantera vargfrågan så att det kan införas en nödvärnsjakt om det blir nödvändigt och att besluten kan fattas på länsstyrelsenivå. De besluten måste ju faktiskt fattas inom några timmar, och det är viktigt att klara det för att få en bra situation i framtiden.

Anf. 5 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag vet att vargen på flera i ställen i Sverige anses vara ett problem för rennäringen. Det har jag all sympati för. Samtidigt är det viktigt att komma i håg att vi fortfarande har ett litet vargbestånd i Sverige. Vi har väldigt få vargar. Vi har alltför få vargar för att vi skall vara säkra på vargstammens överlevnad, och därför behöver vi fler vargar i Sverige.

Naturvårdsverkets förslag till skyddsjakt bereds för närvarande i Regeringskansliet, så det kan jag inte uttala mig mera om i dag. När det däremot gäller nödvärnsrätten säger Naturvårdsverket att deras begäran gäller om man har åtminstone tio vargpar i Sverige. Än så länge har vargantalet inte kommit upp i den nivån att Naturvårdsverket vill införa nödvärnsrätt. Men alla dessa frågor bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Som sagt, jag återkommer till att jag hoppas att vi kan hitta en lösning så att vi både kan se till att antalet rovdjur, inte minst vargarna som är mest hotade, ökar samtidigt som vi kan få en acceptans från lokalbefolkningen och hitta praktiska lösningar.

Prot. 1997/98:81
17 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 6 RUNE BERGLUND (s):

Fru talman! Jag skall i mitt avslutande inlägg ställa en fråga till ministern. Jag har kunnat se i tidningen Från Riksdag och Departement att EU-kommissionen vill rätta ut en del frågetecken, bl.a. om rovdjursjakten. Kommissionen har tydligen fått ta emot klagomål som går ut på att den svenska jakten på lodjur och björn strider mot EU:s regler om skyddade arter. Det lär ha varit ett tjänstemannamöte den 16–17 februari där svenska representanter har fått ge sin syn på den saken. Jag skulle vilja ha ett svar på det.

Sedan har jag ett svar på en insändare i en tidning där en representant för Naturvårdsverket säger en sak som är litet förvånande för min del när det gäller politikernas möjlighet att påverka rovdjursstammen, dess utbredning och skötsel. Frågan är egentligen politisk, säger han. Våra politiker skall svara på om vi skall ha varg eller inte, eller andra rovdjur. Samtidigt säger han avslutningsvis att deras handlingsutrymme med hänsyn till EU:s bestämmelser på den punkten dock är synnerligen begränsat – det politiska handlingsutrymmet, alltså.

Jag skulle vilja avsluta med att fråga ministern: Är det så att vårt handlingsutrymme är mycket begränsat? Eller har vi en möjlighet att bestämma en egen rovdjurspolitik, både var den skall bedrivas och på hur lång sikt det skall vara för att man skall ha uppnått de mål man ställer upp?

Anf. 7 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag har förstått efter överläggningarna med EU-kommissionen att man har varit nöjd med de svar man har fått från Sverige vad gäller rovdjursjakt. Det kommer man inte att gå vidare med, såvitt jag har förstått under hand. Däremot tror jag att det är en bra påminnelse om att de svenska rovdjuren inte bara är av intresse för Sverige utan av intresse för betydligt fler länder, på samma sätt som vi ofta har haft åsikter om att rovdjur eller djurarter inte får utrotas eller decimeras i andra länder.

Så även om vi naturligtvis har ett eget handlingsutrymme finns det både ett internationellt, ett europeiskt och ett svenskt intresse av att vi inte får använda ett sådant handlingsutrymme så att vi minskar de svenska rovdjursstammarna. I det här fallet överensstämmer nog EU:s uppfattningar om att vi måste bevara rovdjuren med den svenska uppfattningen om att vi måste bevara rovdjuren. Så formellt stämmer det nog att utrymmet är begränsat. Men jag ser det inte som något problem eftersom våra uppfattningar om att rovdjuren skall bevaras överensstämmer.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Fel! Okänt
växelargument.*

4 § Svar på interpellation 1997/98:200 om bromerade flamskyddsmedel

Anf. 8 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Barbro Johansson har frågat mig hur jag avser verka för en avveckling av de bromerade flamskyddsmedlen. Som Barbro Johansson påtalar i sin interpellation är bromerade flamskyddsmedel ett samlingsnamn för en stor grupp bromerade ämnen som har flamskyddande egenskaper. Några få av dessa dominerar användningen.

Det finns ingen tillverkning av bromerade flamskyddsmedel i Sverige. Den största mängden importeras via varor i vilka innehållet av bromerade flamskyddsmedel i dag endast kan grovt uppskattas. Jag delar den oro som många känner inför riskerna med ökande halter av vissa av dessa ämnen i miljön.

Brandtekniska krav styr användningen av bromerade flamskyddsmedel, medan valet av medel beror på vilket material som skall flamskyddas. Förutom elektrisk och elektronisk utrustning, som Barbro Johansson påtalat, flamskyddas i dag även t.ex. byggnadsmaterial, möbler och textilier. Det är naturligtvis viktigt att brandsäkerhetsintresset tillvaratas och i vissa lägen måste flamskyddsmedel användas. Det finns dock inga krav uppställda på att speciella ämnen som bromerade medel skall användas. Tillverkare och importörer har här ett stort ansvar att se över behovet av brandskydd och att begränsa användningen av de bromerade flamskyddsmedlen. Alternativa brandskyddsåtgärder som är hälso- och miljömässigt bättre bör användas i stället.

Kemikalieinspektionen har i ett regeringsuppdrag i juni 1997 pekat ut två ämnesgrupper av bromerade flamskyddsmedel vilka har sådana egenskaper att användningen måste upphöra. Deras beteckningar är PBB och PBDE. Jag har verkat för en avveckling av dessa dokumenterat skadliga bromerade flamskyddsmedel genom att i december 1997 ge Kemikalieinspektionen i uppdrag att senast den 15 mars 1999 redovisa förslag om en snar avveckling av PBB och PBDE, inklusive eventuella förslag till förbud.

Jag verkar även för införandet av ett producentansvar för elektriska och elektroniska produkter, där datorer ingår. För att slippa ökade kostnader för särskilt omhändertagande av varor som innehåller farliga bromerade flamskyddsmedel ligger det i tillverkarens intresse att byta ut dessa mot hälso- och miljömässigt bättre alternativ.

I den miljöpolitiska propositionen, som regeringen avser att lämna till riksdagen under april 1998, kommer också bromerade flamskyddsmedel att behandlas.

Anf. 9 BARBRO JOHANSSON (mp):

Fru talman! Jag tackar miljöministern för svaret.

De bromerade flamskyddsmedlen tillhör gruppen farliga ämnen. De är ett s.k. stabilt organiskt miljögift, som inte bryts ned utan finns kvar i kroppen. De bevaras högst upp i näringskedjan, dvs. i människan. Det senaste larmet som har kommit, nämligen att dessa ämnen finns i bröstmjolk, är ett av de allvarligaste larmen.

De flesta av de miljögifter som man tittade på under 70- och 80-talen har så småningom minskat i bröstmjolk, medan alltså bromerade flamskyddsmedel återfinns i större mängd. Man får bl.a. in det via andningen. De två ämnena som miljöministern nämnde, PBB och PBDE, finns i plaster, både i kretskort och i höljen. Det viktigaste är dock att när dessa ämnen förbränns bildas det dioxiner och furaner, och dessa är ju cancerframkallande.

Anledningen till att jag har lämnat den här interpellationen är att det går för långsamt med avvecklingen. Man har vetat detta länge, men man har inte gjort någonting. Det finns många som har forskat om det här. Efter vad jag har fått reda på finns det några som forskar nu, men man ger inte tillstånd till så mycket mer forskning på det här området.

I dag säljs det fler persondatorer än någonsin. Om det var en och en halv miljon 1995 är det säkert det flerdubbla nu. Det är väl nästan lika många som vi är invånare i Sverige. IBM har visat att det avges en gas från bildskärmar som är farlig, speciellt när datorerna är nya. Det finns många människor som uppger att de blivit skadade av de här ämnena. Detta är viktigt!

Innehållet i datorerna omfattar ju också bly, kvicksilver osv. Avger datorerna bromerade flamskyddsmedel tillsammans med kvicksilver är det ännu allvarigare.

Det är viktigt att det här snabbt avvecklas. Men som jag sade tycker jag att det går väldigt sakta. Man har sett dessa ämnen i både havsörn och sälar, men alltså även i bröstmjolk. Jag vet att Kemikalieinspektionen arbetar med att begränsa användningen av bromerade flamskyddsmedel, både nationellt och inom ramen för OECD, PARCOM och EU. OECD har haft ett avtal med industrin om att dessa ämnen skall börja avvecklas, men fortfarande går det för sakta. Inom PARCOM har Sverige tidigare lagt fram förslag om att de skall avvecklas, men det röstades ned.

Jag vill därför fråga Anna Lindh hur hon vill påskynda det internationella arbetet för att avveckla dessa ämnen.

Anf. 10 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag kan bara instämma med Barbro Johansson när det gäller vilket stort problem de bromerade flamskyddsmedlen är. Det är därför Sverige har tyckt att det här arbetet har varit väldigt viktigt att driva på. Vi har också gett Kemikalieinspektionen i uppdrag att få bort de ämnen jag nämnde, och vi har prioriterat de här frågorna internationellt.

Jag kan hålla med om att det går för långsamt internationellt. Det gör det naturligtvis. Det är ju inte vi ensamma som avgör takten i det internationella arbetet. Men Sverige ligger på, och alltför många länder inser problemen bakom de bromerade flamskyddsmedlen. Alla undersökningar som nu presenteras, bl.a. i Sverige, stärker oss också i våra internationella förhandlingar.

Det här arbetet kommer vi att fortsätta. Vi kommer också tillbaka med en del förslag i den miljöproposition som vi lägger fram senare i vår.

Det är också viktigt att var och en av oss under tiden gör det vi kan för att gå emot de bromerade flamskyddsmedlen. Jag tänkte på det t.ex. förra sommaren när det inträffade en brand någonstans. Bara veckan därefter gjorde mina lokala handlare reklam för att de hade flamskyddsmedel i sitt gardintyg. Det är naturligtvis väldigt farligt om man svänger

och börjar göra reklam för ämnen som vi faktiskt vet är väldigt skadliga och inte bör användas annat än när det är absolut nödvändigt.

Det är också viktigt att komma ihåg att det i dag finns alternativ även när det gäller t.ex. elektronik, alternativ som kan användas och som man därmed bör efterfråga.

Anf. 11 BARBRO JOHANSSON (mp):

Fru talman! Jag är glad att Anna Lindh håller med mig om att dessa ämnen bör avvecklas. Jag tror säkert att hon verkligen menar det också.

Jag såg nyligen att TCO har infört en märkning på datorer som säger om de är giftfria. Men de bromerade flamskyddsmedlen finns ju också i alla våra textilier, var vi än är i allmänna sammanhang.

Jag tycker också att de är allvarligt att dessa ämnen fortsätter att användas i kretskort för datorer. När jag var på studiebesök i Silicon Valley blev jag ganska förskräckt över den databoom som råder där. Företagen har på några månader en tillväxt på 70–80 %, från noll till 40 miljarder dollar. Man tillverkar otroligt mycket; vi i Sverige kan inte ens tänka oss hur fort det går. Jag träffade bl.a. representanter för de främsta tillverkarna av datorer där och tog då upp de bromerade flamskyddsmedlen. De är medvetna om problemet, men utvecklingen går så fort att de inte på något sätt hinner tänka på miljön. Det är en sådan stor konkurrens, och allting skall gå med en sådan otrolig hastighet. Ämnena används alltså fortfarande i kretskorten, och det handlar om en otrolig mängd.

I och med detta är problemet än allvarligare, eftersom det naturligtvis är dessa datorer som exporteras hit till Sverige. Det var ju de största tillverkarna jag besökte.

Man berättade också att när man tillverkar datorerna skyddar man själva de känsliga datorerna, inte människorna som sköter tillverkningen. Det tycker jag också är allvarligt. Det viktigaste är alltså att datorerna skyddas.

Jag tycker att det går för långsamt. Det skall inte vara nödvändigt att nyblivna mammor inte vågar amma sina barn på grund av att det tillverkas så mycket datorer. Jag hoppas verkligen att miljöministern med kraft kommer att verka för det här. Det tror jag också att hon kommer att göra.

När jag läste utredningen *En hållbar kemikaliepolitik* tyckte jag inte att det hade hänt så mycket sedan jag motionerade om detta år 1994. Det står ungefär samma sak. Men det här är skrämmande. Om man tar blodprov på oss ser man att de här kemiska ämnena skvalpar omkring i vårt blod. Man kan hitta dem även där.

Jag tycker att det är viktigt att miljöministern följer upp med att trycka på inom EU. Även producentansvaret är väldigt viktigt. Datorerna kanske bara håller tre fyra år. Det går väldigt snabbt, och sedan kommer det nya. Och detta är en av de viktigaste sakerna, eftersom det finns så väldigt mycket andra ämnen där. Jag tycker alltså att man bör intensifiera arbetet.

Anf. 12 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Först vill jag stryka under att användningen faktiskt har minskat på en rad områden, t.ex. när det gäller textilier och liknande. Det tycker jag är viktigt att komma ihåg.

Sedan vill jag – förutom det internationella arbetet, de förbudsförslag som vi har gett Kemikalieinspektionen i uppdrag att arbeta med och de förslag som vi kommer tillbaka till i miljöpropositionen – ta upp tre andra exempel på vad som sker.

Regeringen har t.ex. tillsatt en upphandlingsdelegation. Tanken är att den skall kunna ta fram de bästa och viktigaste exemplen på vilka krav man skall ställa vid offentlig upphandling, vare sig det gäller stat, lands-ting eller kommuner. Varje upphandlare bestämmer förstås vad man till syvende och sist vill köpa, men sådana här kemikaliekrav är exempel på vad upphandlingsdelegationen kan ge som rekommendation till dem som upphandlar.

Ett annat exempel som jag tycker är positivt är att de svenska IT-företagen, där bl.a. Ericsson ingår, har som policy att inte använda bromerade flamskyddsmedel.

Ett tredje exempel är att Electrolux har antagit en avvecklingsplan för bromerade flamskyddsmedel.

Även om det går för långsamt, med tanke på dessa ämnens farlighet, sker det alltså en hel del i dag. Detta visar också att det finns alternativ, så att man faktiskt kan kräva sådana.

Anf. 13 BARBRO JOHANSSON (mp):

Fru talman! Jag tackar så mycket för det. Det här med offentlig upphandling är naturligtvis ett väldigt viktigt påtryckningsmedel för en avveckling. Det finns i dag inga direkta förbud i sammanhanget så det tycker jag att vi bör arbeta för.

Som jag tidigare sagt pågår forskning bl.a. i Umeå när det gäller inomhusmiljön. Vi får väl se vad den forskningen visar på. Ett direktförbud skulle vara bra. Att Ericsson och Electrolux arbetar med frågan är självfallet bra men tillverkningen sker många gånger utomlands.

Precis innan jag för två veckor sedan åkte från Silicon Valley visade det sig att marken där är så fördärvad att vattnet inte längre kan drickas. Det här är ett stort problem. Jag önskar miljöminister Anna Lindh lycka till i fortsättningen med detta arbete. Tack!

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 1997/98:205 om oljeborrning i Skagerrak

Anf. 14 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Erling Bager har frågat mig om regeringen avser att ta något initiativ mot de oljeborrningar i Skagerrak som Danmark avser att starta.

Erling Bagers fråga kan besvaras mycket kort genom att hänvisa till det brev som den 20 februari skickades från Miljödepartementet till det danska miljö- och energiministeriets energistyrelse. I brevet begär Sverige samråd i enlighet med den nordiska miljöskyddskommissionens bestämmelser i detta ärende. Den konkreta innebörden av denna svenska begäran bör, enligt min mening, bli att de danska myndigheterna utarbetar en miljökonsekvensbeskrivning och att vi därefter från svensk sida tar

ställning till denna och därmed även till verksamhetens lämplighet. Jag anser att ett eventuellt danskt beslut om tilldelning av koncession för efterforskning av olja eller gas bör avvakta ett sådant svenskt ställnings-tagande, i enlighet med de regler som finns i den nordiska miljöskydds-konventionen.

Denna begäran från svensk sida innebär att vi förhåller oss på samma sätt till de danska planerna på oljeborrning som vi tidigare har förhållit oss till liknande planer från norsk sida.

Vad gäller de norska planerna på provbörning efter olja i Skagerrak kan man konstatera att det norska stortinget 1994, efter bl.a. överläggningar mellan svenska och norska företrädare, gav den norska regeringen möjlighet att besluta om koncessioner under två förutsättningar: dels att en utredning om effekter av kemikalieanvändning skulle genomföras, dels att de svenska synpunkterna skulle inhämtas efter genomförd miljökonsekvensbeskrivning.

Den första av dessa förutsättningar har uppfyllts, medan den andra delen formellt ej uppfyllts ännu. Vi avvaktar fortfarande den slutliga och sammanfattande miljökonsekvensbeskrivningen. Däremot har Norge genomfört de delmoment i miljökonsekvensbeskrivningen som svenska myndigheter begärt och redovisat dessa i underlagsrapporter. Det som nu saknas är den norska sammanfattningen och slutsatsen. Om och när en sådan kommer avser regeringen att remissbehandla hela miljökonsekvensbeskrivningen för att därefter avge sitt yttrande till den norska regeringen.

Hittills har således frågan om norsk oljeborrning ej blivit aktuell, i formell mening. I princip är den svenska inställningen till oljeborrning i ekologiskt känsliga områden negativ.

Anf. 15 ERLING BAGER (fp):

Fru talman! Jag tackar miljöministern för svaret, som jag är tämligen nöjd med. Sedan slutet av 80-talet har jag arbetat mot de norska försöken med oljeborrning i Skagerrak, vilka pågått under många år. Jag tycker att Anna Lindh under sina år som miljöminister har varit aktiv i de frågor som handlar om att stoppa oljeborrningar. Kanske har hon varit mer aktiv än sina företrädare. Det är också bra att regeringen redan den 20 februari i år kontaktade det danska miljö- och energiministeriet och då framförde de krav som finns från den svenska regeringen.

Jag vill föra in ytterligare en dimension i detta med oljeborrningar i Skagerrak – utöver de frågeställningar som berör miljöproblemen, som är tunga faktorer och som pekar på hur den svenska västkusten skulle drabbas vid oljeborrningar. Inom 48 timmar drabbas den svenska västkusten av oljeutsläpp; detta enligt beräkningar som finns. Havsvindar och strömmar från Engelska kanalen och Nordsjön samverkar på ett sådant sätt att den svenska västkusten blir mottagare av drivande avfall. Detta har förorsakat en mängd problem. Årligen gör skolklasser insamlingar av drivande skräp på den svenska västkusten.

Fisket är betydande i Nordsjön och Skagerrak. Jag har deltagit i internationella seminarier som visar på fyra eller fem platser i världen som är de mest fiskeproduktiva områdena: väster om Chile, väster om Indien, öster om USA – Newfoundland – samt Nordsjön och Skagerrak. Dessa områden är, som sagt, produktiva vad avser fisket, samtidigt som de är

livsmedelsproducerande. Här finns således en konflikt mellan oljeindustrin och fisket. Det är viktigt att föra in detta.

I de tre nordiska länderna har miljöorganisationer och yrkesfiskets organisationer protesterat mot försöken att borra efter olja. I Norge drev den förra regeringen igenom att man skulle starta oljeletning i Skagerrak. Den nya mittenregeringen däremot med Senterpartiet, Kristelig folkeparti och liberala Venstre har i sin regeringsförklaring motsatt sig borring efter olja.

När nu danska oljeintressenter börjar ansöka om att få starta oljeexploatering i Skagerrak blir det en allvarlig risk. Även i Norge vädrar man nu möjligheter att starta med nämnda verksamhet.

Fisket i Skagerrak omsätter varje år miljardbelopp. Området förvaltas gemensamt av Norge och EU. Det innebär att oljeborring inte berör enbart de norska och danska yrkesfiskarna utan också i lika hög grad de svenska yrkesfiskarna. Enbart i Sverige är drygt 1 000 västkustfiskare beroende av fisket i Skagerrak. Bara fisket efter räkor och havskräftor i området inbringar 100 miljoner kronor per år.

Om en oljerigg sätts upp innebär det ett trålförbud inom ett område omfattande sju kvadratkilometer runt riggen. Därtill kommer att metallskrot och ledningar på botten river sönder redskapen. Det är viktigt att också föra in den dimensionen i den kraftfulla protesten från svensk sida. Det vill jag att ministern kommenterar.

Anf. 16 ELVING ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag kan instämma i mycket av det som Erling Bager sade. Också jag tycker att det har getts ett bra svar från regeringens sida på interpellationen.

Det finns många miljöhot och miljöproblem när det gäller Västerhavet. Det handlar om övergödning, algbloomningar, radioaktiva utsläpp från Sellafield vid Irländska sjön osv. Återigen dyker nu ett mycket akut hot upp i och med planerna på oljeutvinning.

Vi som bor på västkusten tycker kanske ibland att det politiska intresset i Sverige alltför mycket koncentreras kring Östersjön och dess miljöproblem. Jag är medveten om att miljöproblemen där är mycket allvarliga men det finns anledning att också peka på den besvärliga situationen i Västerhavet, nämligen i Kattegatt och Skagerrak. Stort intresse måste ägnas också åt den delen.

Det är bra att regeringen har agerat snabbt här. Man har agerat på ett tidigt stadium gentemot de danska myndigheterna, i enlighet med de internationella konventioner som finns – precis som man tidigare gjort i fråga om Norge. Egentligen vill jag i detta sammanhang bara understryka vikten av att Sveriges regering agerar med stor fasthet här för att förhindra att oljeborring i Skagerrak kommer till stånd. Jag tror inte att jag behöver upprepa argumenten för detta. Jag vill dock understryka Erling Bagers resonemang om fisket och dess betydelse som både en näring och en biologisk resurs som vi måste vara oerhört aktsamma om.

Prot. 1997/98:81

17 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 17 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag förstår fullständigt oron för fisket. Jag bör naturligtvis inte föregripa kommande ställningstaganden i regeringen, men jag kan säga att jag under den tidigare norska regeringen hade informella kontakter med både miljö- och energiministern. Jag framförde då den mycket bestämda uppfattningen att det definitivt inte borde göras några provborrningar, eftersom man om resultatet av provborrningarna blev positivt skulle vilja gå vidare med riktiga borrningar, och det skulle inte vara acceptabelt för den miljön.

Detta framfördes informellt. Jag vill bara vidhålla att detta är min bestämda personliga uppfattning, och jag kommer också att framföra samma uppfattning till min danska kollega. Både formellt och informellt agerar regeringen.

Anf. 18 ERLING BAGER (fp):

Fru talman! Vi är i den här debatten överens om målet och metoderna för att förhindra oljeborrningar, vare sig önskemålet kommer från Norge eller Danmark. Det är positivt att det är på det sättet. Jag vill understryka att vi konsekvent gör allt vi kan för att göra klart för både danska och norska myndigheter att detta är vår inställning.

Jag vill också återigen peka på den norska regeringens svårigheter. Det är faktiskt en minoritetsregering, och Arbeiderpartiet och Høyre kan skapa majoritet i den här frågan. Den tidigare energiministern har sagt att frågan inte är *om* man skall öppna Skagerrak utan hur mycket man skall öppna Skagerrak och borra efter olja.

Återigen vill jag påpeka att de miljöpolitiska konsekvenserna är mycket stora för den svenska västkusten. Den nordiska miljökonventionen säger mycket klart att inget nordiskt land kan starta verksamhet som påverkar miljön i sitt grannland utan medgivande av i det här fallet grannlandet Sverige.

Det är bra att miljöminister Anna Lindh konsekvent har drivit frågan gentemot norska myndigheter. Det är bra att agerandet är snabbt gentemot de danska myndigheterna. Nu gäller det att gå vidare.

Då vill jag återigen stryka under att yrkesfisket är viktigt. Det handlar faktiskt om delar av global livsmedelsförsörjning. Nordsjön och Skagerrak är ett av världens bästa områden för fiske, med en produktiv stam av fisk, sill och annat. Det är därför viktigt att man inte släpper in oljeindustrin som en konkurrerande verksamhet i just detta område. Man har ju så många andra områden i Norges zoner att borra efter olja i. Här bör man värna miljön och fisket. Jag skulle vilja att miljöministern speciellt tog upp fiskets betydelse och underströk det hårt i kontakterna med danska och norska myndigheter.

I den här frågan går miljöorganisationer i de tre nordiska länderna och yrkesfiskarorganisationer ut i samfällid protest.

Jag hoppas att miljöministern med de här argumenten i ryggen skall vinna fighten mot oljeindustrin både i Danmark och i Norge.

Anf. 19 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag tycker att det är roligt att höra att vi är överens i den här frågan. Till det vi har sagt tidigare, och på grund av det Erling Bager sade nu om diskussionen i Norge, kan jag bara tillägga att vi vid sidan av andra kontakter genom våra respektive partier också kan ha direkta parti-kontakter med de nordiska länderna för att förhindra de här planerna.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1997/98:81

17 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

6 § Svar på interpellation 1997/98:207 om den svenska CITES-förordningen

Anf. 20 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Gudrun Lindvall har med hänvisning till brister i regleringen av handeln med hotade arter frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att råda bot på dagens situation. Hon har vidare frågat mig när jag räknar med att en ny förordning kan träda i kraft.

Inledningsvis vill jag hänvisa till mitt svar den 25 april 1997, då jag besvarade en liknande interpellation från Gudrun Lindvall. Då räknade jag med att en ny förordning skulle kunna träda i kraft under hösten 1997. Därefter har tidsplanen fått revideras. Bakgrunden är följande:

Miljödepartementet remitterade sommaren 1997 ett förslag till en ny förordning som avsågs ersätta den tidigare förordningen (1994:2027) om åtgärder för djur och växter som tillhör hotade arter. Förslaget mötte kritik och är föremål för omarbetning. Det nya förslaget – den s.k. artskyddsförordningen – är nu under slutberedning i Regeringskansliet. Förordningen bör kunna beslutas av regeringen inom kort för att i sina huvuddelar därefter träda i kraft den 1 juli 1998.

Några huvudlinjer i förslaget till artskyddsförordning är tillståndskrav för handel, preparering och förevisning av hotade djur- och växtarter. Vidare skall den som har sådana arter i dessa verksamheter vara skyldig att föra förteckning över varje exemplar. För de skyddade arterna införs vidare ett förbud mot förvaring och handel enligt förslaget. Dessutom innehåller förslaget ett utökat export- och importförbud, liksom regler om beslag. Slutligen finns i det nu aktuella förslaget, som ett led i åtgärderna att minska hanteringen med s.k. varghybrider, ett förbud att marknadsföra dessa djur.

Anf. 21 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Det här är en interpellation som jag hade hoppats att slippa ställa, kan jag säga. Jag är litet besviken över att det har tagit så lång tid. I dag är det mer än tio år sedan Sveriges Ornitologiska Förening och Världsnaturfonden först lämnade in sitt förslag till förordning. Vi hade hoppats att det skulle antas inom den tioårsperioden. Tyvärr sprack det.

Bakgrunden är alltså att Sverige saknar en nationell förordning som skall komplettera den lag som heter 1994:18:18. Det är en lag om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter, dvs. det handlar om handeln med viltfångade skyddade arter. Vi kan tyvärr se att Sve-

rige är ett av de länder som saknar förordning. Man kan säga att vi ligger i bottenklass här. Det kan vi väl tyvärr vara överens om.

Dessutom kan vi se att handeln med skyddade arter har ökat ganska rejält i Sverige. Vi har dels fungerat som transitland för framför allt kräldjur. Men man kan också se att det säljs många hotade arter, t.ex. grekiska landsköldpaddor och många arter av apor som fångats i det vilda. Det här har varit mycket besvärligt.

Det finns ett stort intresse från både polis och tull att komma till rätta med de här brotten. Men i och med att det som nu kallas för artskydds-förordningen, dvs. den nationella förordningen, saknas har man inte haft verktygen. Det har blivit mycket uppenbart efter EU-inträdet, då gränserna har varit öppna. Man har helt enkelt inte kunnat ingripa, trots att man har vetat om handeln. Man har inte kunnat ingripa vare sig mot djuraffärer som haft hotade arter eller mot konservatorer och inte heller riktigt mot den transport som har skett över gränsen.

Jag tror att vi är helt överens om att vi har behov av förordningen. Det behöver vi inte träta om. Jag ställde samma fråga för ett år sedan, och då skulle det hela åtgärdas senast i höstas. Jag vet att det tidigare hette senast den våren. Det var därför jag då ställde interpellationen, det visade sig nämligen att det inte skulle ske under våren 1997, utan det skulle bli hösten 1997. Under motionstiden trodde jag inte att jag skulle behöva skriva en motion om detta. Men jag blev uppringd av en person och fick veta att det här inte längre var något man prioriterade på Miljödepartementet. Då blev jag rätt förskräckt, kan jag säga. Jag hoppas att det här verkligen är en fråga som departementet prioriterar. Vi måste komma till rätta med det här. Jag frågar: Kan jag nu verkligen lita på att jag inte måste stå här igen och fråga efter den här förordningen och få reda på att det dröjer ytterligare tid? Skulle man litet mer precist kunna få veta när den kommer?

Anf. 22 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Vi har en nationell förordning, men det är sant att den behöver förbättras. Det är inte ofta jag känner mig föranlåten att be om ursäkt, men i det här fallet gör jag verkligen det. Jag beklagar mycket den här förseningen. Men jag kan garantera Gudrun Lindvall att vi prioriterar förordningen, och Gudrun Lindvall skall inte behöva uppleva ettårsdagen av sin förra interpellation innan den nya förordningen är antagen.

Anf. 23 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Det skulle jag vara mycket nöjd med. Då kan i alla fall den här kampen läggas till handlingarna för min del.

Det finns ytterligare en sak som jag skulle önska att jag kunde få ett lika positivt besked om. Nu har vi fått en handel med hotade arter i Sverige som vi måste stävja. Det har helt enkelt utvecklats inte en kultur, men ett missbruk när det gäller handel med hotade arter, som gör att Sverige tyvärr har mycket att komma till rätta med just nu. Om förordningen blir så pass bra som det finns anledning att hoppas på gäller det att se till att Jordbruksverket och Naturvårdsverket får rejäla resurser i början så att de kan stävja det som nu har skett: stävja handeln, få kontroll över konservatorer, se till att man får dem som håller på med den här

handeln att inse att kontrollen nu kommer att vara så stor att vi kan knäcka beteendet och komma till rätta med det här.

Jag tror att detta är oerhört väsentligt. Om inte de här myndigheterna får de resurser som behövs, kommer handeln att fortsätta och förordningen tyvärr inte att få den genomslagskraft som den borde ha.

Jag har förstått att man både från polisens och från tullens sida vet ungefär vad man vill göra. Man har sett den här problematiken under ett antal år och egentligen bara väntat på förordningen och på resurserna. Därför undrar jag: Kommer miljöministern nu att se till att resurser kommer att tillföras Jordbruksverket och Naturvårdsverket, så att vi snabbt kan komma till rätta med dessa brott?

Jag tror att man för att klara detta kommer att behöva jobba mycket hårt under ett antal år. Men då kan vi knäcka den här handeln och få bort den. Kan vi göra detta, skapa en vettig hantering och få bort den här handeln med konservatorer, tror jag att efterlevnaden så småningom kan bli mycket god. För detta krävs dock först resurser.

Anf. 24 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det är sant att handeln med hotade arter är ett mycket stort bekymmer. Det är också så att tillsynen, eftersom vi har haft allvarliga ekonomiska problem, från polis, tull och andra myndigheter tyvärr ibland blivit lidande. Det gäller inte bara på detta område utan även på andra områden. Det är bara att beklaga. Alla har ju haft väldigt begränsade resurser under de senaste åren.

Jag hoppas och förutsätter att man både från tillsynsmyndigheter och från andra ansvarigas sida kommer att klara att se till att förordningen och de lagar som vi i och för sig redan har följs upp, så att den här handeln upphör.

Anf. 25 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Jag vill nu bara tacka för svaret och hoppas att detta innebär att jag inte behöver lämna in en ny interpellation, då kanske inte om att den nya förordningen inte genomförts utan om att det inte finns resurser till den. Även om man har haft tillsynsansvar, har man inte haft möjligheten att utöva tillsynen. Problemet har helt enkelt varit att man inte har haft s.k. kompensatoriska åtgärder att sätta in i stället för gräns-skydd. Det gäller att kunna kontrollera konservatorer och handel och t.ex. att se till att de som har djur av den här typen av arter har intyg om att de inte är viltuppfödda.

Jag anser att förutsättningen för att vi skall kunna få i gång denna kontroll faktiskt är extraresurser. Jag förstår att jag inte kan få några löften om sådana, men det kommer ju en vårbudget, och jag hoppas att det i den skall märkas att regeringen nu vill satsa på detta. Vi kan också se att Sverige har fått kritik i de utvärderingar som t.ex. OECD har gjort av den gröna sidan av miljövärden, och det här är en del av den sidan av miljövärden.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1997/98:81

17 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

7 § Svar på interpellation 1997/98:202 om mötesplatser för svensk design och formgivning

Anf. 26 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Birgitta Wistrand har frågat mig på vilket sätt jag avser att göra det möjligt för svensk industri att få ta del av utvecklingen inom form och design.

Regeringen lämnade den 12 mars i år en proposition till riksdagen om ett handlingsprogram för arkitektur, formgivning och design. Av denna framgår att regeringen på ett flertal sätt avser att verka för att arkitektur, formgivning och design ges goda förutsättningar för sin utveckling. Staten bör också vara en god förebild i dessa frågor.

Gränserna mellan arkitektur, formgivning, design och konst tenderar många gånger att vara tämligen flytande, och det bör övervägas om Moderna museet och Arkitekturmuseet kan få ett ansvar vad gäller exponering av modern formgivning och design. Det pågår för närvarande en analys inom Regeringskansliet bl.a. i syfte att överväga hur museernas ansvar för att visa upp modern formgivning och design kan förtydligas och utvecklas. Resultatet av analysen kommer att redovisas under våren 1998.

Av ovan nämnda proposition framgår också att regeringen avser att lämna ett treårigt nationellt uppdrag till Föreningen Svensk Form inom området formgivning och design. Föreningen skall bl.a. förmedla erfarenheter om framgångsrika designsatsningar, arbeta för att höja beställarkompetensen hos myndigheter som handlar upp designprodukter, ta initiativ till att utställningar i Sverige och utomlands genomförs och hålla kontakt med producerande företag och t.ex. samarbeta kring utåtriktad verksamhet. I uppdraget ligger att föreningens verksamhet skall nå en större publik.

Presentation och exponering av svensk arkitektur, formgivning och design har betydelse både ur näringslivssynpunkt och ur kulturell synpunkt. När det gäller att öka konkurrenskraften och stärka näringslivet finns det flera tillvägagångssätt. Ett sätt är deltagande i mässor och utställningar. Svenska institutet har fått i uppdrag att se över svenskt deltagande i internationella designsammanhang som är strategiskt viktiga för att visa upp svensk formgivning och design.

Under 1998 satsar staten 9 miljoner kronor på Stiftelsen Svensk Industridesigns, SVID:s, verksamhet. Syftet med statens nuvarande företagsinriktade insatser inom designområdet, främst genom SVID, är att stärka de svenska företagens internationella konkurrenskraft. Verksamheten bedrivs inom två områden: kontakt och rådgivning och kunskaps- och kompetensutveckling. Inom det första området ges praktisk vägledning till företagen om industridesign och uppmuntran till ökat samarbete mellan designer och företag. Området kunskaps- och kompetensutveckling är inriktat på utbildnings- och forskarinsatser inom designområdet och syftar bl.a. till att öka kunskapen om industridesign bland tekniker och ekonomer.

I den proposition om regional tillväxt som regeringen lämnade till riksdagen i förra veckan framhålls att den designfrämjande verksamheten bör förstärkas på det regionala planet. Stiftelsen Svensk Industridesigns regionala organisation har i dag mycket begränsade resurser för att möta

den ökande efterfrågan på kunskaps- och kompetensutveckling samt rådgivning inom designområdet. Det är därför angeläget att förstärka insatserna bl.a. genom att designfrågorna får en naturlig plats i en regional näringspolitik. Länsstyrelserna och de nya självstyrelseorganen i försökslänerna har redan i dag möjlighet att t.ex. finansiera åtgärder för att stimulera bildande av nätverk mellan aktörer som arbetar med design och företagsutveckling.

När det gäller brukskonst och industridesign är det också mycket betydelsefullt att det immaterialrättsliga systemet – framför allt upphovsrätten och mönsterskyddet – är så utformat att det från ekonomisk utgångspunkt blir meningsfullt att investera i design. Det är med andra ord viktigt att ha ett starkt skydd mot plagiering. Både upphovsrätt och mönsterskydd medför en ensamrätt att utnyttja en design kommersiellt. Upphovsrätten har genom olika lagändringar förstärkts på senare år. I EU:s arbete med ett mönsterskyddsdirektiv driver Sverige frågan att detta skall ge ett omfattande skydd mot plagiering.

Som framgår av det jag har sagt har regeringen alltså beslutat om en rad olika åtgärder som berör designområdet. De företagsinriktade delarna av dessa åtgärder förutsätter en nära samverkan emellan näringslivet och berörda designfrämjande organ.

Anf. 27 BIRGITTA WISTRAND (m):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka näringsminister Sundström för svaret. Jag tycker att det är ett stort steg framåt att vi nu har fått den här propositionen och att regeringen visar ett engagemang i de här frågorna. Det är klart att vi har olika uppfattning om hur det här skall gå till och om medlen för det, men jag tror ändå att inriktningen är den rätta. Man inser att konkurrensmedel handlar bl.a. om design och form, och det är ett stort steg. Det är också väldigt viktigt att man ser design som en investering. Det gäller att göra långsiktiga satsningar på uppbyggnad av ett varumärke och en design.

Jag vill först ta upp en principiell fråga om skönhet. I propositionen framhålls att skönhetsaspekterna inte skall underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden. Min uppfattning är precis den motsatta. Jag menar att god design och form inte kostar mer. Essensen i hävdandet av god form och god design är att man därigenom kan bygga på ett ekonomiskt, hållbart och vackert sätt. Det kan bli ekonomiskt och energimässigt mycket mera återhållsamt, därför att man kan mer. Det är viktigt att se att design och formgivning handlar om att ge en kund en funktionell och samtidigt tilltalande produkt. Sedan spelar det ingen roll om det handlar om ett bostadshus eller om en diskborste. Vad det gäller är funktion och form.

Är det kanske inte så att de lägenheter i miljonprogrammet som vi nu håller på att riva eller göra om var oestetiska och fula därför att de var så dyra, därför att ingen faktiskt var medveten om betydelsen av design och form när man byggde de här husen?

Jag menar att detsamma gäller vår inställning till hälsa och skönhet. Det behöver inte kosta mer. Det handlar om en inställning, en hållning, till vilka värderingar man har vid byggandet av ett samhälle.

Jag vill gärna stå för ett samhälle som präglas av medvetenhet och skönhet och där man är rädd om resurserna. Kamprad brukar säga att

**Fel! Okänt
växelargument.**

dyra lösningar är för medelmåttor. Jag tycker inte att Sverige skall vara ett medelmåttigt land. Jag tycker att Sverige skall vara ett land som ligger långt fram i fråga om design.

I Chicago har man under lång tid satsat på att bygga om och bygga nya skyskrapor för att minska våldsmentaliteten i staden. Det har lyckats, och det har inte kostat mer.

Ministern tar upp frågan om att gränserna mellan vad de olika museerna gör och hur man skall se på design och form är flytande. Jag har hållit på med dessa frågor ganska länge, och jag tycker att det är viktigt att man bestämmer sig för något slags förhållningssätt. Det är viktigt att beslutet om framtiden kommer något så när fort, så att Svensk Form kan besluta om hur de skall arbeta vidare.

Vad är det som gäller? Vilken roll kan det nya Moderna museet ta? Chefen har ju sagt att han inte är så intresserad av de frågorna. Tidigare har det funnits ett visst intresse. Vad är Arkitekturmuseets roll i denna process? Det är viktigt att hitta en arbetsform. Den interdepartementala arbetsgruppen visar att det finns ett intresse från regeringens sida.

Anf. 28 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag är glad att Birgitta Wistrand ägnar så mycket tid åt frågan. Det är en viktig fråga. Det är bara att se hur varor och tjänster utvecklas mer och mer som ett resultat av form och design och mindre som ett resultat av teknisk fulländning. Detta är ett område som har oerhört stor betydelse för Sverige och för svensk industri så att Sverige skall kunna bli ett land med höga förädlingsvärden.

Jag har egentligen inte så mycket att säga för att fortsätta debatten. Men jag kan ge en liten nyans.

Jag tycker att man inte alltid kan sätta likhetstecken mellan lönsamhet och skönhet. I det gamla kommunistiska systemet fanns resonemanget att allt var vackert bara det fanns en arbetare med – på en tavla eller liknande. Vi får inte gå för långt åt det andra hållet. Det kommer att finnas kulturella ambitioner som inte nödvändigtvis är möjliga att kommersialisera och som är oerhört sköna.

Den interdepartementala promemorian skall vara klar i slutet av april. Jag vet också att interpellanten skall uppvakta Marita Ulvskog i slutet av veckan för att diskutera frågan. Men med propositionen och det jag har sagt i mitt svar har jag velat visa hur vi ser på designfrågorna.

Anf. 29 BIRGITTA WISTRAND (m):

Fru talman! Det låter bra. Jag sade inte att design behöver vara lönsamt. Jag sade att för att något är dyrt behöver det inte vara vackert. Det är en stor skillnad.

Jag tror däremot att bra design är lönsamt. Precis som ministern sade är alla produkter lika när det gäller *content*. Därför är själva designen, varumärket, så viktig. Det är den tryggheten man köper i ett varumärke.

Jag återkommer till frågan om en arena. Var skall man se den fantastiska designen? Det är riktigt att vi kan skapa virtuella museer. Men man måste kunna gå någonstans för att träffas och se dessa saker. Jag har sedan 1989 arbetat med att försöka bygga ett museum för form. Jag menar att det är ett första steg att Svensk Form får dessa pengar för att kunna

flytta in på Skeppsholmen. Vi i Formmuseets vänner har bestämt oss för att inte låta oss tryckas ned av att regeringen inte vill göra något i Stockholm. Vi har då bestämt oss för att under sommaren hyra en lokal av staten för att där visa upp för alla hur ett sådant formmuseum skall se ut. Vi har börjat jobba ihop med Konstfack för att åstadkomma en lokal som kan visa form och design. Vi har hyrt hus 117 på Skeppsholmen.

Jag önskar att regeringen har en liten slant till detta. Även om regeringen inte har det, tänker vi öppna i alla fall. Jag vill ändå överlämna till ministern en plan över vad vi skall göra och hur det skall se ut. Invigningen kommer att vara i mitten av juni. Välkommen!

Anf. 30 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Det viktiga är det som finns med i den regionalpolitiska propositionen – som handlar om alla regioner, också Stockholmsregionen. Det gäller att varje region har ett ansvar för att satsa på form och design. För att de industriella system som finns i Sverige skall kunna utvecklas och åstadkomma mer sysselsättning och högre förädlingsvärden, måste de göras starkare på regional nivå.

Jag ser med stor glädje på att det görs något i Stockholm liksom i andra regioner.

Anf. 31 BIRGITTA WISTRAND (m):

Fru talman! Jag har inget emot övriga landet, snarare tvärtom. Men jag tycker att det är oerhört viktigt att Stockholm är Sveriges huvudstad. Det är här utbildningarna finns. Det finns ingen gemensam utställningslokal för konsthögskolorna. Det är en fråga där vi har arbetat ihop med konsthögskolorna och Konstfack. Det behövs ett ställe där även skolorna kan mötas. Det är till Stockholm som turisterna kommer. Därför bör Stockholm ligga främst. Nu flyttas nätverksansvaret från Röhsska museet till Svensk Form. Det betyder att Stockholm kommer att få litet mer av de samlade resurserna. Det är jag också tacksam för.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 1997/98:210 om samhällets sårbarhet

Anf. 32 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Sigge Godin har med hänvisning till samhällets sårbarhet vid snökatastrofer frågat försvarsministern om regeringen avser klargöra när och hur militär insats kan rekvireras och vem som bär det yttersta ansvaret för att insatser görs. Vidare frågar Sigge Godin vilka åtgärder regeringen ämnar vidta för att drabbade småföretag skall hållas skadeslösa och om regeringen kommer att föreslå riktlinjer för statligt stöd vid anskaffning och installation av reservkraftaggregat. Interpellationen har överlämnats till mig.

Jag vill inledningsvis framhålla att leveranssäkerheten inom elförsörjningen är hög även om några elkunder varje år, särskilt under vintertid, drabbas av elavbrott i samband med oväder. Vid elavbrotten i Västernorrlands län i januari i år fick många elabonnenter vidkännas störningar, som

Prot. 1997/98:81

17 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

i vissa fall var relativt kännbara. Enligt vad jag har inhämtat utreder tillsynsmyndigheterna de berörda nätföretagens agerande vid dessa störningar.

Det är nätföretagens uppgift att hålla en god leveranssäkerhet och att avhjälpa störningar som inträffar. Vid störningar utnyttjas i första hand nätföretagens egna reparationsresurser, i andra hand personal lånad från andra nätföretag och annan inhyrd personal. Ibland utnyttjas militära resurser, exempelvis för transporter och röjningsarbeten. Sådana militära insatser skall göras enligt förordningen (1986:1111) om militär medverkan i civil verksamhet. Det innebär att de bl.a. skall göras mot ersättning och med beaktande av gällande bestämmelser om konkurrens. Försvarsmakten avgör själv om den skall medverka i insatsen.

I samband med elstörningar uppstår ibland situationer som kräver ingripanden med stöd av räddningstjänstlagen (1986:1102). Det är fråga om insatser för att hindra och begränsa skador på människor och egendom, exempelvis evakuering av nödställda och transporter av förnödenheter. Det gäller dock inte åtgärder i elsystemet. Försvarsmakten är i likhet med andra statliga eller kommunala myndigheter skyldig att med personal och egendom delta i en räddningsinsats enligt räddningstjänstlagen. Sådan medverkan sker på anmodan av den som är räddningsledare.

Svenska kraftnät överväger för närvarande på regeringens uppdrag frågan hur samarbetet mellan nätföretagen och totalförsvaret i samband med fredstida störningar i elförsörjningen kan förbättras. Uppdraget skall avrapporteras den 1 april 1998. Enligt den information som jag har fått kommer Svenska kraftnät i rapporten att beröra frågan om Försvarsmaktens medverkan vid elavbrott. På grundval av bl.a. denna rapport avser regeringen vidta de åtgärder som kan behövas.

Jag övergår nu till frågan om skydd av småföretag vid elavbrott. Den nya ellag som trädde i kraft den 1 januari 1998 innehåller regler om bl.a. elkonsumenternas rätt till ersättning från nätkoncessionshavaren i samband med elavbrott. Bestämmelserna om konsumentskydd har införts för att stärka den enskilda konsumentens ställning. Det ökar incitamenten för nätföretagen att upprätthålla en god leveranssäkerhet. Det kommer även näringsidkare till godo.

För många näringsidkare ligger det i företagets ekonomiska intresse att värdera risken av ett elavbrott och att vidta lämpliga skyddsåtgärder. Det kan vara att installera någon form av reservkraft men även att ingå försäkrings- eller avtalslösningar. Näringsidkare har oftast en starkare förhandlingsställning än konsumenterna och kan lättare hävda sina intressen gentemot elleverantörer och nätföretag. Därför är behovet av att skydda näringsidkare inte lika stort som för konsumenter.

I vissa fall, exempelvis vid vinterns störningar i Västernorrland, har särskilt småföretag i glesbygden drabbats hårt av elavbrott. Det finns anledning att vara observant på sådana händelser i den löpande uppföljningen av utvecklingen på elmarknaden.

Slutligen skall jag besvara frågan om det statliga stödet till reservkraftaggregat. Som Sigge Godin säkert känner till lämnas sedan länge ekonomiskt stöd för anskaffning och installation av reservkraftaggregat till verksamheter som är viktiga för totalförsvaret. Det rör sig om investeringsbidrag som finansieras med anslag som anvisas för det civila försvarets verksamhet.

Länsstyrelserna och Överstyrelsen för civilberedskap (ÖCB) har på regeringens uppdrag inventerat tillgången på reservkraftaggregat. Inventeringen visar att tillgången på reservkraftaggregat varierar och att det finns brister inom en del verksamheter.

Regeringen uppdrog hösten 1997 åt ÖCB att föreslå riktlinjer för den statliga stödgivningen för anskaffning och installation av reservkraftaggregat. Uppdraget skall redovisas senast den 30 juni i år och genomförs i samråd med Statens energimyndighet och Affärsverket svenska kraftnät.

Inventeringen av tillgången på reservkraftaggregat ingår i underlaget för arbetet. En utgångspunkt för uppdraget är att samordna stödgivningen till reservkraftaggregat med beredskapsåtgärder som vidtas inom elsystemet. En sådan samordning väntas främja effektiviteten i beredskapsinsatserna.

Det pågår således ett arbete med att ta fram underlag för sådana riktlinjer som Sigge Godin efterlyser. Regeringen avser att vidta de åtgärder som kan behövas när ÖCB har redovisat sitt förslag.

Anf. 33 SIGGE GODIN (fp):

Fru talman! Jag tackar näringsministern för svaret. Elavbrott i samband med snöfall är inte någon engångsföreteelse i Sverige. Man kan vara litet smårolig och säga att det är två norrlänningar som debatterar eftersom det är en norrländsk fråga. Men så är inte fallet. Exempelvis 1993 var såväl Norrbotten som Småland rejält drabbade. Det förekommer var helst i landet man befinner sig.

Situationen vid Höga kusten var mycket allvarlig. Jag vill påminna om att skolor och daghem fick stänga. Äldre människor hade problem med matförsörjning och värme. Vad hade exempelvis hänt om kylan slagit till första eller andra natten då det var avbrott? 20–25 graders kyla i januari är inte så ovanligt i vårt land.

ÖCB och länsstyrelsens försvarsenhet påpekar samstämmigt att det inte är reglerat någonstans vem som har det yttersta ansvaret. Näringsministern hänvisar till räddningstjänstlagen. Där står att skyldigheten för stat eller kommun att göra en räddningsinsats föreligger endast om det med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaden för insatsen och omständigheterna i övrigt är påkallat att stat eller kommun svarar för insatsen. Det kan låta bra, och det kan låta mindre bra när man börjar närmare analysera texten. Det står vidare i 34 § att en statlig eller kommunal myndighet skall med personal och egendom delta i en räddningsinsats på anmodan av räddningsledaren. En sådan skyldighet föreligger dock endast om myndigheten har lämpliga resurser och ett deltagande inte allvarligt hindrar myndighetens vanliga verksamhet.

Då blir det naturligtvis en diskussion om det påverkar verksamheten eller vad det är för bekymmer som finns. Om räddningsledaren exempelvis i Kramfors kommun hade vetat att räkningen skulle hamna på 500 000 kr, hade han då vågat fatta ett sådant beslut? Rimligen borde, tycker jag, länsstyrelsen eller landshövdingen åläggas att fatta detta beslut. Så är inte fallet nu. Det finns inte reglerat. Genom goda relationer, som vi ofta har uppe i norr, löstes problemet. Om relationerna saknas kan resultatet bli förskräckande. Av räddningsslagen framgår också att insatser hos småföretagen inte kan göras för detta är knappast räddningstjänst.

Prot. 1997/98:81

17 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Min fråga är: Är regeringen beredd att se över frågan om vem som har det yttersta ansvaret? Det skall inte behöva spillas människoliv innan vi bestämmer oss för att den myndigheten eller den personen skall fatta beslutet och ingen annan. Jag skall inte exakt gå in på vad ÖCB beskrev det som.

Det var elva företag vid Höga kusten som drabbades väldigt hårt. Det var bagerier, kablagetillverkning, butiker, bensinstationer, skottillverkning m.m. som fick avbryta sin verksamhet. I butikerna gick man med ficklampor för att kunna förse människor med förnödenheter.

Det här har kostat väldigt stora pengar. Jag tror nästan att det var en lapsus eller ett förbiseende, för att uttrycka mig försiktigt, att man inte reflekterade över att småföretag, framför allt i glesbygden där man har sådant här nät, borde ha omfattats av ellagen. Min fråga är om inte regeringen ändå bör överväga den frågan, inte bara följa utvecklingen utan snarast överväga frågan litet mer handfast. Man har råkat illa ut. Det var mycket besvärande också i Småland och i Norrbotten.

Anf. 34 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Det är två frågor som vi pratar om. Den ena är om vi har en tillräckligt tydlig lagstiftning när det gäller ansvarsfördelningen. Jag tillhör dem som tycker att vi i huvudsak har det, även om det alltid finns ett eller annat kommatecken att fundera över. Vi har Statens energimyndighet som är nätmyndighet enligt ellagen och som utövar tillsyn över nätverksamheten. Sedan har vi Elsäkerhetsverket som har tillsynsansvar för elsäkerheten och handhar sådana frågor som röjning av ledningsgator. Sedan har vi Affärsverket svenska kraftnät som har systemansvaret för elektrisk ström enligt ellagen.

Den enda fråga som jag tycker att det kan finnas anledning att fundera över är om militär personal skall kallas in med stöd av räddningstjänstlagen eller om man skall göra det direkt av nätföretagen mot ersättning. Man kan naturligtvis fundera över vilken som är den vettigaste vägen att gå.

Jag tycker i huvudsak att lagstiftningen på den här punkten fungerar bra. Jag har kanske inte den uppfattningen att det är stora problem.

Sedan kommer man till den andra frågan, att garantera leveranser för småföretagen. Som norrbottningar vet vi att småföretagen många gånger finns långt ute i periferin. Det är ett ganska stort åtagande att garantera en sådan leverans, speciellt som näten är monopol. I glesbygden skall dessa kostnader för monopolen i nätet bäras av alla konsumenter. Allt vi hittar på – jag och Sigge Godin – i form av säkerhet vid leveranser kommer att slås ut på ett litet antal abonnenter i dessa små monopolområden. Det drabbar inte de stora städerna med sina egna monopol, utan det drabbar dessa orter, och det kan bli ganska kostsamt.

Det är därför som jag uttryckt mig på det sätt som jag har gjort när det gäller småföretag. Skall vi redan nu bestämma oss för att införa en kostnad för alla abonnenter i glesbygdsområdet? Eller skall vi se om det går att komma fram en annan väg som jag tror kan vara möjlig, nämligen att med en avreglerad elmarknad kommer inte nätföretaget, utan däremot den som säljer elen att på ett eller annat sätt garantera leverans och stå för kostnaderna ifall att de faller bort vid upphandling.

Jag tycker att vi skall skynda långsamt. Annars är jag rädd för att vi kan hamna i en situation där vi lägger väldigt stora kostnader på nätbolag som redan i dag har ett mycket högre nätpris än priset i de tätortsområden som vi vanligtvis talar om.

Anf. 35 SIGGE GODIN (fp):

Fru talman! Visst har näringsministern en poäng när han säger att saker och ting kostar pengar. Det är inget som är gratis här i världen. Men som situationen ser ut vid Höga kusten och varför området drabbades så oskäligt har delvis att göra med underlåtenhet från nätföretagen att inte röja osv.

När man studerar det hela på närmare håll – jag har själv varit där och tittat – visar det sig att problemet hade gått att lösa. Dessa företag hade kunnat få tillbaka sin ström mycket snabbare om det hade funnits ett intresse från nätföretaget.

Det finns alltså skäl att studera detta närmare för att se efter vad som kan göras. I Norrland, i glesbygden, finns det inte så enormt stora företag, men företagen vid Höga kusten kan ändå ha uppemot 50 anställda. Problemet för företagen går kanske att lösa på ett annat sätt. Det handlar inte huvudsakligen om luftledningar, utan det är andra saker. Man kan kanske förhandla med företagen och nätföretaget om hur detta skall lösas. Vi måste nog börja tänka i de banorna. Jag inser också att den eskilde abonnenten kanske inte kan vara med och betala. Däremot måste man se till att det sker någonting.

En liten affär i området kastade bort djupfryst mat för mellan 75 000 och 100 000 kr. Jag vet inte hur hög självrisken var, men den kan ju ha varit ganska hög. Dessutom känns det litet deprimerande att kasta bort mat.

Ett företag tappade 1 200 produktionstimmar. Det sysslar med kablage och plast. Denna plast fastnade i verktygen som måste göras rena. Sedan gick strömmen igen. Så fick man omprogrammera maskinerna. Det är alltså en mängd saker som har drabbat de här människorna ganska oskäligt.

En bagare fick varje dag ringa till sina kunder och säga att han inte kunde leverera dagen efter. Hur det skulle bli senare kunde han inte säga. Då är det lätt att en sådan liten företagare får stå åt sidan, därför att andra större företag tar hans marknad.

Vill vi ha några företag i de glesare trakterna där man har elförsörjning med luftledningar måste vi försöka att fila på det hela ytterligare för att försöka att hitta modeller som gör att vi kan flytta fram positionerna litet utan att för den skull kräva orimligheter av närföretagen eller orimliga höga kostnader av konsumenterna. Jag tror att det skulle gå, men då får man köra det hela ett varv till. Och det är den fråga som jag har funderat över.

Jag ställde frågan till en av företagarna i dag efter att jag hade fått interpellationssvaret: Är det så att ni känner att ni har en bättre ställning än den enskilde konsumenten? Då svarade hon: Nej, så är det inte, eftersom vi har leveransskyldighet till bilindustrin varje dag. Vi har en sårbar process. Vi har en jättehård konkurrens för att klara marknader som inte ligger i närheten där vi har vårt företag. Vi har ansvar för våra anställda, och det kostar rätt mycket pengar.

Prot. 1997/98:81

17 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

Detta klarade man inte av, eftersom man inte fick några besked, vare sig den ena eller den andra dagen. Det måste man väga in i resonemanget.

Anf. 36 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Först och främst vill jag säga att vid en jämförelse med vad hushållen kan få för ersättning är detta inte något avbrott som medför bortfall av inkomster som det gör i ett företag. Jämförelsen är litet orättvis. Skall vi införa en ersättning för företagen för inkomstbortfall handlar det om helt andra belopp än för bortfall på grund av att man inte har kunnat leverera, t.ex. för att frysboxarna har krånglat. Den jämförelsen är alltså inte riktigt relevant.

Jag håller med Sigge Godin om att det är allvarligt att små företag drabbas av sådana här saker. Frågan är bara på vilket sätt vi löser problemet. Problemet kan lösas på två sätt, och det är därför som jag har svarat som jag har gjort.

Det ena sättet är att lägga ytterligare kostnader på nätföretaget för att garantera leveranssäkerhet. Vi vet ju, både Sigge Godin och jag, hur de här nätföretagen ser ut. Det är nätföretag som redan i dag kanske har 3–4 öre högre nätkostnader per kilowattimme än tätortsföretagen. Skall man till detta lägga att kablar skall grävas ned eller att gator skall breddas för distributionssystemet, ja, då ökar kostnaderna ytterligare och konkurrensen för glesbygden försvåras.

Det andra sättet kan vara att via marknadsekonomin system och upphandlingen av el finna lösningar som gör att elleverantören också i glesbygd kan tillhandahålla någon form av garanti. På det sättet blir det en konkurrensfördel om Vattenfall eller något annat bolag tycker att det känns riktigt att erbjuda detta. Själv skulle jag känna detta som mer sympatiskt, därför att då skulle den här typen av kostnader bäras av alla, inte bara av dem som råkar bo runt en glesbygdsbutik som redan nu måste ta ut ett högre pris därför att den har litet varor och till råga på allt också högre elkostnader.

Jag tänker följa den här frågan noga. Mitt huvudspår är att den här typen av kostnad skall kunna hanteras genom att något av de framgångsrika elföretagen tar på sig denna kostnad om de får sälja elström i hela landet. Jag är ganska optimistisk och tror att det borde gå att komma fram den vägen. Gör det inte det, får man väl överväga någon form av lagstiftning. Då måste man finna en lagstiftning som inte ytterligare ökar skillnaden i elpris mellan stad och land.

Anf. 37 SIGGE GODIN (fp):

Fru talman! Det är positivt när vi kan diskutera frågor där vi står varandra ganska nära och förstår problematiken, och det tycker jag ändå att vi gör här.

Men jag skulle ändå vilja skicka med ett budskap snarast till försvarsministern om att man bör tänka ett varv till när det gäller det yttersta ansvaret. Jag tycker att länsstyrelserna med den kapacitet som de har och med de huvudpersoner som landshövdingarna utgör – landshövdingen gick ju också i det här fallet in i frågan – skall pekas ut som ansvariga så att ingen människa kommer till skada. Jag tror att det är viktigt av två skäl. Då kan man nämligen värdera litet mer om man skall köpa insatser

från militären – ja, det kanske man skall göra, precis som skedde i det här fallet – eller om man kan göra något annat. I det här fallet strömmade det ju till människor från olika håll i landet som inte kände terrängen. Det var hemvärnet som erbjöd sig att hjälpa till där ute. Ingen annan brydde sig. Bland skoterklubbar som kände terrängen var det ingen som brydde sig.

Jag tror att länsstyrelsen skulle kunna hantera en sådan här situation på ett bra sätt. Jag vill inte kritisera kommunen och räddningsledaren, för de hade fullt upp med uppgifter. Men det är ändå viktigt att man ytterst från regeringens sida pekar ut en viss person som ansvarig.

Sedan vore det bra om vi kanske tillsammans kunde följa utvecklingen av den här frågan. Jag har tagit upp frågan just för att det är några månader sedan händelsen ägde rum. Men jag tycker inte att det får stanna vid det. Vi har ju en ellag som är ganska ny. Därför finns det skäl att återigen se om det finns vägar att gå. Företagarna där uppe var litet irriterade därför att ett stenkast från deras fabriker och verksamheter lyste lampan, men de hade ingen kraft till sina företag. Man kanske måste påminna nätföretaget om att de skall börja i rätt ände.

Anf. 38 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Låg mig först säga att det pågår en utvärdering av det som hände i Västernorrland. Vårt folk var på plats redan efter en vecka för att göra en utvärdering. Det görs alltså.

Jag sade just att det finns ett område där man kan fundera över om lagstiftningen är korrekt, och det är just i fråga om det är räddningsledaren som skall ta ut personal. Jag är inte säker på att det skall vara landshövdingen heller. Jag tror att de som kan det här bäst är nätföretagets egen personal. De vet också vilka människor runt omkring i bygden som kan detta bäst. Det kanske är nätföretaget självt som skall ta ut personalen. Men det är sådant som vi tittar på.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen meddelade att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och delats ut till kammarens ledamöter:

Förslag till rådets förordning (EG) om ändring i förordning (EEG) nr 1408/71 med avseende på dess utvidgning till att gälla medborgare i tredje land *KOM (97) 561*

10 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Proposition

1997/98:80 till försvarsutskottet

Prot. 1997/98:81

17 mars

*Fel! Okänt
växelargument.*

11 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Finansutskottets betänkande 1997/98:FiU12
Lagutskottets betänkanden 1997/98:LU14 och LU15
Försvarsutskottets betänkanden 1997/98:FöU2–FöU5
Utbildningsutskottets betänkanden 1997/98:UbU8 och UbU10–UbU15
Jordbruksutskottets betänkande 1997/98:JoU15

12 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition
1997/98:116 Staten och trossamfunden – bestämmelser om Svenska kyrkan och andra trossamfund

Skrivelse
1997/98:138 Meddelande om kommande förslag om ändring av reglerna för överföring av periodiseringsfond och skatteutjämningsreserv

Förslag
1997/98:TK1 Riksdagens arbetsformer

Kulturutskottets betänkanden
1997/98:KrU7 Museifrågor, m.m.
1997/98:KrU8 Framtidens kultur
1997/98:KrU9 Vissa evenemang

Näringsutskottets betänkande
1997/98:NU7 Ändring i minerallagen

13 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 13 mars

1997/98:227 av *Lennart Rohdin* (fp) till utrikesministern
Unpredeps framtid i Makedonien
1997/98:228 av *Sten Andersson* (m) till inrikesministern
ROT-avdraget
1997/98:229 av *Sven Bergström* (c) till kommunikationsministern
Snabbtåg Gävle–Östersund

den 17 mars

Prot. 1997/98:81

17 mars

1997/98:230 av *Guðrun Lindvall* (mp) till miljöministern

Tjädern

1997/98:231 av *Chatrine Pålsson* (kd) till socialministern

De mindre sjukhusen

1997/98:232 av *Chatrine Pålsson* (kd) till socialministern

Behovet av olika vårdformer

1997/98:233 av *Lennart Rohdin* (fp) till kommunikationsministern

SJ:s framtida persontrafik

Fel! Okänt

växelargument.

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 mars.

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 13 mars

1997/98:564 av *Kaj Larsson* (s) till försvarsministern

Ravlunda skjutfält

1997/98:565 av *Carina Hägg* (s) till kommunikationsministern

Naturgrus

den 16 mars

1997/98:566 av *Lennart Fremling* (fp) till försvarsministern

Älvdalens skjutfält

1997/98:567 av *Guðrun Lindvall* (mp) till miljöministern

Returpapper

1997/98:568 av *Guðrun Lindvall* (mp) till jordbruksministern

Kontroll av märkning av kött

1997/98:569 av *Chatrine Pålsson* (kd) till socialministern

Åldersgränsen för assistans enligt LSS

1997/98:570 av *Chatrine Pålsson* (kd) till justitieministern

Pass som legitimationshandling

1997/98:571 av *Ewa Larsson* (mp) till kulturministern

Nyckelharpan som nationalinstrument

1997/98:572 av *Eva Zetterberg* (v) till utrikesministern

FN:s konvention om barnets rättigheter

den 17 mars

1997/98:573 av *Dan Ericsson* (kd) till socialministern

Ersättning till lobotomerade

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 mars.

15 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att följande skriftliga svar på fråga inkommit

den 16 mars

1997/98:451 av *Jan Backman* (m) till statsrådet Leif Pagrotsky
Öresundsregionen

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 24 mars.

16 § Kammaren åtskildes kl. 15.32.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Svar på interpellation 1997/98:198 om svensk rovdjurspo- litik	1
Anf. 1 Miljöminister ANNA LINDH (s)	1
Anf. 2 RUNE BERGLUND (s)	3
Anf. 3 Miljöminister ANNA LINDH (s)	4
Anf. 4 RUNE BERGLUND (s)	4
Anf. 5 Miljöminister ANNA LINDH (s)	4
Anf. 6 RUNE BERGLUND (s)	5
Anf. 7 Miljöminister ANNA LINDH (s)	5
4 § Svar på interpellation 1997/98:200 om bromerade flam- skyddsmedel.....	6
Anf. 8 Miljöminister ANNA LINDH (s)	6
Anf. 9 BARBRO JOHANSSON (mp).....	6
Anf. 10 Miljöminister ANNA LINDH (s)	7
Anf. 11 BARBRO JOHANSSON (mp).....	8
Anf. 12 Miljöminister ANNA LINDH (s)	8
Anf. 13 BARBRO JOHANSSON (mp).....	9
5 § Svar på interpellation 1997/98:205 om oljeborrning i Ska- gerrak.....	9
Anf. 14 Miljöminister ANNA LINDH (s)	9
Anf. 15 ERLING BAGER (fp).....	10
Anf. 16 ELVING ANDERSSON (c).....	11
Anf. 17 Miljöminister ANNA LINDH (s)	12
Anf. 18 ERLING BAGER (fp).....	12
Anf. 19 Miljöminister ANNA LINDH (s)	13
6 § Svar på interpellation 1997/98:207 om den svenska CITES-förordningen.....	13
Anf. 20 Miljöminister ANNA LINDH (s)	13
Anf. 21 GUDRUN LINDVALL (mp)	13
Anf. 22 Miljöminister ANNA LINDH (s)	14
Anf. 23 GUDRUN LINDVALL (mp)	14
Anf. 24 Miljöminister ANNA LINDH (s)	15
Anf. 25 GUDRUN LINDVALL (mp)	15
7 § Svar på interpellation 1997/98:202 om mötesplatser för svensk design och formgivning.....	16
Anf. 26 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	16
Anf. 27 BIRGITTA WISTRAND (m).....	17
Anf. 28 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	18
Anf. 29 BIRGITTA WISTRAND (m).....	18
Anf. 30 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	19
Anf. 31 BIRGITTA WISTRAND (m).....	19
8 § Svar på interpellation 1997/98:210 om samhällets sårbar- het	19

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 32 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	19
Anf. 33 SIGGE GODIN (fp)	21
Anf. 34 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	22
Anf. 35 SIGGE GODIN (fp)	23
Anf. 36 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	24
Anf. 37 SIGGE GODIN (fp)	24
Anf. 38 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	25
9 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från	
Europeiska kommissionen.....	25
10 § Hänvisning av ärenden till utskott	25
11 § Förnyad bordläggning	26
12 § Bordläggning.....	26
13 § Anmälan om interpellationer.....	26
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	27
15 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	28
16 § Kammaren åtskildes kl. 15.32.	28

Elanders Gotab, Stockholm 1998